

NORMALS, NORMALS, NO HO SOM ENCARA: QUE CONSTI

Antoni Dalmau

Sortiem d'un punt de partida difícil, certament. Però a poc a poc, amb la iniciativa del teixit social del país i l'ajut de les administracions públiques, la cultura catalana va eixorivint-se i va traient profit de la singladura democràtica en què sortosament ens trobem embarcats. De fet, cal reconèixer que, en tota la nostra història recent, mai no havíem viscut un període tan llarg en un règim de llibertats públiques i privades. I és evident que la nostra cultura s'ha sentit i se sent còmoda en aquesta situació, en aquest clima imprescindible per a una mínima normalitat.

Normalitat, heus aquí la paraula màgica que ens traça un autèntic programa i ens marca un horitzó. Alguns creuen que, fet i fet, ja l'hem aconseguida i que els nostres mals ja s'assemblen als dels altres. No fa pas gaire, el mateix conseller de Cultura de la

Generalitat considerava que, efectivament, després de tots aquests anys de vida democràtica, la situació de la nostra cultura estava plenament normalitzada. Volia dir, suposo, que ja era una cultura normal «ateses les circumstàncies».

Les «circumstàncies», certament, encara són moltes, i molt decisives. Potser ja ens podem permetre el luxe de tenir els mateixos problemes que les altres cultures del món occidental, però es evident també que som víctimes de problemes específics. Per dir-ne un de ben clar, encara hi ha molta gent que ni tan sols sap que existim, que ignora que posseïm una llengua pròpia, que la nostra cultura té antigues i sòlides arrels i un present actiu i dinàmic.

Ho vèiem, fa ben poc, amb motiu de l'aparició d'un llibre que ha fet força forrolla en el món cultural: *El cànon occidental*, de

Harold Bloom. Es tracta d'una obra que estableix l'inventari dels autors i les obres que han deixat petja en la història de la humanitat. Doncs bé, alguns dels nostres autors mereixen únicament de ser citats en l'apèndix final d'aquest llibre, però en canvi se n'ignoren molts altres que hi haurien de ser i fins i tot hi ha absències tan sagnants i tan incomprensibles com Ramon Llull o el *Tirant lo Blanch*. I és que, per més «normals» que ens anem trobant, per més que la pluja democràtica assaoni cada dia el nostre solar cultural, sempre serem un país de petites dimensions i una cultura d'un àmbit restringit, de manera que ens costarà molt de treure el cap i de fer-nos conèixer arreu del món.

Uns cultura descompensada

En aquesta via de normalització creixent, no és difícil de veure de seguida els nostres desequilibris específics. Prescindim ara de les nombroses capes de població que viuen lluny de la cultura, car aquest seria un problema recurrent, comú a molts altres països. Però és que, fins i tot en els sectors cultes i educats, hi ha molts ciutadans de Catalunya que encara no coneixen la llengua pròpia del país, que ignoren els nostres escriptors, que viuen al marge de la cultura catalana. I, per raó del panorama lingüístic, continuem essent una bona colla aquells qui, a costa de mantenir les orelles atentes a tot el que ens envolta, voldríem viure plenament en català a casa nostra i no podem pas fer-ho, perquè pràcticament no tenim premsa, ni vídeos, ni pel·lícules, ni gaire televisió.

Els desequilibris també són evidents en les nostres indústries de la cultura, i això més enllà de la qüestió de la llengua. Al costat d'alguns sectors clarament normalitzats, n'hi ha d'altres que s'han estancat o fins i tot han fet passos enrere. Dos exemples seran suficients per explicar-ho: primer, el cas de

Sant Jordi 1982: llibres, roses i L'EROL 1. La llibreria d'aquesta imatge va tancar uns anys després; això va suposar la pèrdua d'un equipament cultural.

LUIGI

La cultura de comarques forma part d'un cos esquifit que té per cap gros Barcelona. Costa trobar, en ciutats de l'interior del país, una política cultural que no sigui només voluntarista ARXIU

les companyies discogràfiques catalanes, que només ocupen un 5% del mercat espanyol; segon, el fet que l'aportació del cinema català a la producció espanyola representi actualment només un 8%, quan tan sols deu anys enrere significava el 32%... I podríem posar d'altres exemples que ajudarien a demostrar allò que ens sembla realment indiscutible: les indústries de la cultura, tan bàsiques i determinants en l'actual internacionalització del mercat cultural i mediàtic, són notòriament febles a Catalunya i no aconsegueixen d'alçar el vol i de col·locar-se a un nivell simplement homològic amb els països i les cultures veïnes.

Pel que fa a les infraestructures, és ben cert que l'acció continuada de les

administracions públiques —tan imprescindibles en aquest terreny— ha millorat notablement la situació del nostre patrimoni. S'han obert molts centres culturals, s'han restaurat molts monuments, es fan festivals i exposicions de tota mena. Però les retallades pressupostàries han arribat abans que el panorama es trobés raonablement endreçat, i molts ens temem que la dinàmica seguida fins fa ben poc experimentarà, a curt termini, una interrupció brusca i perniciosa. Per esmentar un sol cas que rebrà les conseqüències de les restriccions, mireu som lluny encara de disposar d'una autèntica xarxa bibliotecària, ben instal·lada i ben nodrida de fons bibliogràfics, de cap a cap del territori i, molt particularment, dels barris populosos de les grans ciutats.

Una cultura centralitzada

Posats a fer inventari de problemes, encara ens en queda un altre d'important. Malgrat els anys d'autogovern i d'ajuntaments democràtics, la nostra cultura encara té un cap gros a Barcelona i un cos esquifit Catalunya endins. No ens queixem, naturalment, de la sort de tenir una capital gran i poderosa, ni pretenem tampoc que les grans infraestructures del país s'hagin d'escampar per tot el territori. Però el fet cert és que la cultura de les nostres comarques tot just va fent la viu-viu i que patim d'un excés de centralització que xoca amb el model que coneixem d'alguns països europeus als quals ens agradaria d'assemblar-nos.

Efectivament, i a desgrat d'una progressiva i incipient descentralització universitària, ens costa de reconèixer en les ciutats mitjanes de l'interior del país una dinàmica cultural activa i autònoma. Ací i allà, grups dispersos d'intel·lectuals i lletraferits, centres culturals i associacions meritòries, pugnen per anar mantenint una flama que, tanmateix, no arriba pas a revifar-se. Sense tancar els ulls a les millores dels darrers anys, sense perdre l'esperança d'una descentralització gradual, ara per ara no sabem veure encara un autèntic teixit d'equipaments i infraestructures culturals que permetin una igualació efectiva i unes oportunitats semblants per a tots els ciutadans d'aquest país, visquin a la comarca on visquin.

Quan ens anem allunyant de Barcelona, les coses de la cultura depenen encara massa de la bona voluntat d'un grapat de gent infatigable que, amb dificultats insalvables per arribar a esdevenir autèntics professionals d'allò que els entusiasma, perden nits i caps de setmana per alimentar una revista,

RESTAURANT
"ELS ROURES"

Carns a la brasa
Guisats tradicionals
del Berguedà
Postres casolans

Dijous tancat per festa setmanal.
Novembre tancat per vacances.

Tels. 821 35 61 / 821 25 97
Carretera Rasos de Peguera, Km. 4
ESPINALBET - CASTELLAR DEL RIU

Centre veterinari
del berguedà

Gran Via, 51, Berga
Tel. 822 00 52

Clínica veterinària
Botiga especialitzada
Perruqueria canina

organitzar un cicle de concerts, promoure la presentació d'alguns llibres, muntar exposicions de tota mena, crear una companyia de teatre amateur...

Fa ben bé la impressió que els graons que hem aconseguit d'anar pujant s'han pogut ascendir a base de la iniciativa dispersa dels consistoris, a recer de la sensibilitat d'un regidor de cultura més o menys eixerit o a remolc de la capacitat de pressió d'una entitat que no para de donar la llauna, pujant i baixant les escales de l'ajuntament, anant i venint de Barcelona. Ningú no sembla, a les altes instàncies del nostre govern autonòmic, haver volgut o haver pogut endegar un autèntic pla d'equipaments ben distribuït que, amb la regularitat d'una marxa de creuer i un raig permanent de diner públic, vagi completant un teixit ben vertebrat i uniforme.

Abans he parlat de biblioteques. En aquest terreny, per exemple, som ben lluny encara d'una xarxa completa i homogènia i, al cap de tres anys de l'aprovació de la Llei del Sistema Bibliotecari, el famós Mapa de Lectura Pública encara és un pla fantasmagòric que s'arrossega pels despatxos oficials tot esperant que algú li doni la vida necessària i, sobretot, la provisió del pressupost indispensable. I el mateix podríem dir de les arts visuals —de vida tan migrada fora de Barcelona—, de l'ensenyament de la música o d'altres sectors culturals.

Els diners són bàsics, és clar, i la cultura no ha estat ni de bon tros una prioritat pressupostària dels successius governs de la Generalitat. Ja sabem que tot és urgent i que la gent no sol fer manifestacions al carrer reclamant un teatre o un centre cultural, però un país que s'ufana d'una identitat nacional fonamentada bàsicament en la llengua i la cultura hauria de fer menys retòrica patriòtica i, en canvi, posar més diners en els pressupostos del seu govern per a aquesta mena de coses. Si així fos, les grans infraestructures nacionals que es van instal·lant a Barcelona no s'allargarien tan penosament al llarg d'anys i més anys de construcció i, al mateix temps, els equipaments i les entitats de Catalunya endins podrien disposar de més recursos i viurien amb menys angoixes.

Hem progressat molt i, certament, la situació s'ha normalitzat en un grau apreciable. Però el camí que encara ens queda per recórrer és molt llarg i molt ample i exigirà de les nostres administracions una voluntat política molt més activa i decidida que no pas la que hem conegut fins ara. No voldria semblar massa pragmàtic ni massa

El Mapa de Lectura Pública encara és un pla fantasmagòric que corre pels despatxos. Falta encara una xarxa completa i homogènia de biblioteques. Biblioteca popular Ramon Vinyes, Berga

J. RIBERA

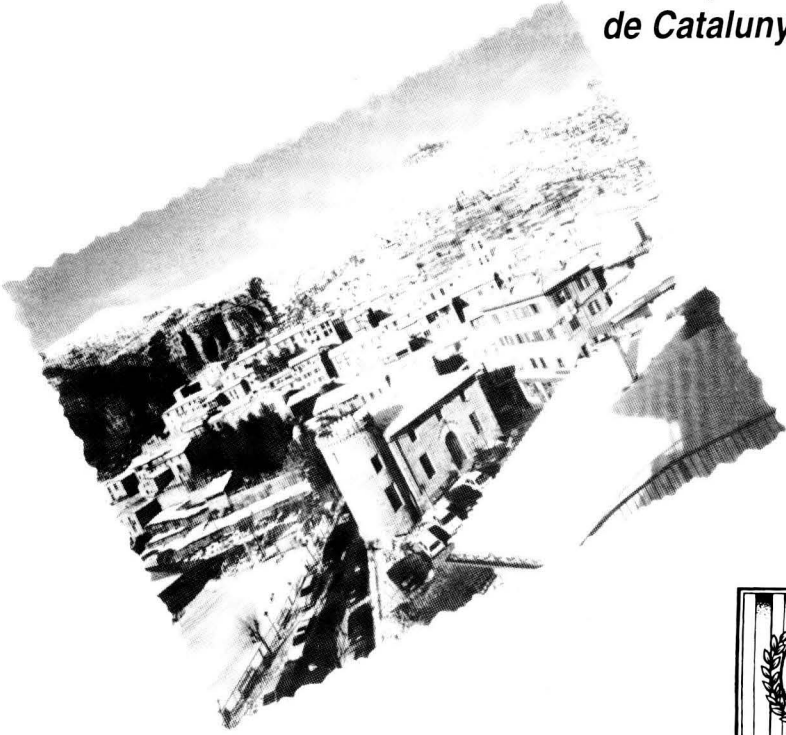
materialista, però no em sé estar d'acabar aquets article sense una darrera consideració econòmica: els diners no fan la felicitat, és clar, però una cultura privada de recursos econòmics ens allunya molt de la pàtria feliç i completa que havíem creat, legítimament,

en el nostre vell i magnífic somni. No ens resignem a renunciar-hi... ⚡

Antoni Dalmau i Ribalta

Diputat al Parlament de Catalunya i escriptor

**Municipi Turístic
de Catalunya 1995**

**AJUNTAMENT DE
CASTELLAR DE N'HUG**